

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 209/2011-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. K., P., zastúpeného advokátom JUDr. L. L., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé prejednanie vecí podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 165/2010 a jeho uznesením z 29. novembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K. **o d m i e t a** z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. marca 2011 doručená sťažnosť M. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé prejednanie vecí podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 ústavy a čl. 2 ods. 2 listiny postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 165/2010 a jeho uznesením z 29. novembra 2010.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že *„Súd prvého stupňa vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh vo výške 7.966,50 EUR... Sťažovateľ... požiadal súd o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.*

Uznesením Okresného súdu... zo dňa 28. 9. 2010, bolo sťažovateľovi nepriznané oslobodenie od súdnych poplatkov. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ... odvolanie.

Krajský súd... uznesením zo dňa 29. 11. 2010... potvrdil uznesenie prvostupňového súdu...“.

3. Podľa názoru sťažovateľa *„Napadnutým uznesením a postupom všeobecných súdov, rozporným s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, boli porušené základné práva sťažovateľa, zakotvené v čl. 46 ods. 1, Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1, Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“.* Porušenie označených práv malo byť spôsobené najmä tým, že aj keď sťažovateľ *„... v súlade so zákonom preukázal v danom období, t. j. v roku 2009 a 2010, netto príjem vo výške 320,- EUR mesačne, odôvodňujúci priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, podľa porušovateľa (t. j. krajského súdu, pozn.) neodôvodňuje priznanie od oslobodenia, keďže sťažovateľ bol v roku 2007 ochotný a schopný vyplatiť budúcemu predávajúcemu sumu 59.939,32 EUR, a v roku 2009 zase uzatvoril dve zmluvy o poskytnutí úveru a jednu zmluvu o pôžičke na celkovú sumu vo výške 89.670 EUR, mal porušovateľ za preukázané, že sa sťažovateľ nenachádza v hmotnej núdzi...“.*

Skutočnosť, že sťažovateľ chcel odkúpiť v roku 2007 nehnuteľnosti v zmysle zmluvy a v roku 2009 si na základe úverov a pôžičky poriešil svoju bytovú otázku, nemôže byť predsa priťažujúcou okolnosťou na nepriznanie oslobodenia, keďže práve opak je pravdou

a sťažovateľove pomery odôvodňujú oslobodenie od súdnych poplatkov a neide o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva.

Z napadnutého odôvodnenia vyplýva, že porušovateľ vôbec neprihliadal na časové obdobie, a to, že sťažovateľ chcel predmetné nehnuteľnosti v zmysle zmluvy odkúpiť ešte v roku 2007, v čase pred finančnou krízou...

Porušovateľ sa v sťažnosťou napadnutom uznesení nezaoberal odvolacími dôvodmi sťažovateľa, nepreskúmal dôkazy, na ktoré poukazoval sťažovateľ, iba prevzal odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa.“

4. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol, že „*Postupom porušujúcim čl. 2 ods. 2 Ústavy..., čl. 2 ods. 2 Listiny... bolo základné právo sťažovateľa, podľa čl. 46 ods. 1, Ústavy..., čl. 36 ods. 1, Listiny... a čl. 6 ods. 1 Dohovoru... porušené Krajským súdom... uznesením zo dňa 29. 11. 2010, č. k.: 7 Co 165/2010.*“. Sťažovateľ žiadal uznesenie krajského súdu zrušiť, vec mu vrátiť na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

II.

5. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

7. Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 16/04, I. ÚS 27/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, IV. ÚS 55/05, I. ÚS 158/05, I. ÚS 213/05, IV. ÚS 288/05).

8. V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažovateľovu sťažnosť podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. Sťažovateľ namietal porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 dohovoru v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 ústavy a čl. 2 ods. 2 listiny uznesením krajského súdu z 29. novembra 2010, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu z 28. septembra 2010, ktorým sťažovateľovi nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov.

10. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že predmetom posudzovaného súdneho konania je sťažovateľom uplatnený nárok doručený okresnému súdu 17. júna 2010 na zaplatenie sumy 132 775,68 € s príslušenstvom z titulu úhrady zmluvnej pokuty za neuzatvorenie kúpnej zmluvy v lehote stanovenej v zmluve o uzatvorení budúcej kúpnej zmluvy.

11. Podľa sťažovateľa krajský súd vo svojom uznesení z 29. novembra 2010 ústavne nekonformným spôsobom aplikoval ustanovenie § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) pri posudzovaní existencie dôvodov na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov sťažovateľovi. Sťažovateľ vytýkal okresnému súdu a krajskému súdu, že v danom prípade neboli objektívne posudzované jeho skutočné osobné a majetkové pomery (pozri tiež bod 3) a tvrdil, že odôvodnenie krajského súdu je „*arbitrárne*“, s ktorým „*nie je možné súhlasiť, pretože mu chýba akákoľvek logika*“.

12. Ústavný súd konštatuje, že uloženie poplatkovej povinnosti v občianskoprávných veciach nemožno samo osebe považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) ani s právom na prístup k súdu chráneným v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Legálnym prostriedkom na zabezpečenie rovnováhy uvedených záujmov (štát – poplatková povinnosť) je zákonná možnosť priznať účastníkovi súdneho konania na návrh celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov (§ 138 OSP), ak to jeho pomery odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

13. Podstata sťažovateľovej argumentácie o namietanom porušení jeho základných práv smeruje proti rozhodnutiam okresného súdu a krajského súdu, ktorými nepriznali sťažovateľovi oslobodenie od súdneho poplatku v konaní v jeho veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 11 C 126/2010.

14. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, *mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

15. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotnými rozhodnutiami došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a súčasne by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

16. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom uznesenia krajského súdu z 29. novembra 2010 konštatuje, že krajský súd sa v zásade vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľa uvedenými v jeho odvolaní. Rozhodnutie krajského súdu z 29. novembra 2010 nie je podľa názoru ústavného súdu arbitrárne. Krajský súd po oboznámení podstaty odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia „*Vykonaným dokazovaním mal (okresný súd, pozn.) za preukázané, že žalobca pracuje ako vodič v spoločnosti G. s. r. o. S., kde jeho priemerný čistý mesačný príjem dosahuje sumu 320,- Eur mesačne. Je rozvedený a má vyživovaciu povinnosť voči mal. synovi A. v sume 70 Eur mesačne. Dňa 2. 2. 2009 mu bol poskytnutý V., a. s. spotrebný úver vo výške 9.670 Eur s mesačnou splátkou v čiastke 165,07 Eur. Ďalšiu čiastku vo výške 10.000,- Eur poskytla žalobcovi Č., a. s. na základe zmluvy o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere zo dňa 25. 5. 2009. Dňa 19. 11. 2009 žalobca uzatvoril zmluvu o pôžičke s E. L. Na jej základe mu E. L. poskytla sumu 70.000,- Eur. V zmluve o uzatvorení budúcej kúpnej zmluvy zo dňa 23. 5. 2007 sa žalobca zaviazal ako budúci kupujúci vyplatiť budúcemu predávajúcemu kúpnu cenu vo výške 1.805.732,- Sk (59.939,32 Eur). Vychádzajúc z uvedeného nepriaznivá situácia žalobcu je vyvolaná neprímeraným zadlžovaním sa samotného žalobcu vzhľadom na výšku jeho príjmu. S prihliadnutím na spôsob zadlžovania sa žalobcu a jeho ochotu zaplatiť v zmysle zmluvy o budúcej zmluve čiastku 59.939,32 Eur súd prvého stupňa mal za to, že zaplatením súdneho poplatku nedôjde k ohrozeniu uspokojovania základných potrieb žalobcu.*“, svoje skutkové a právne závery odôvodnil takto: „*Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver.*“

Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvostupňovým súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

V danom prípade ako to vyplýva z obsahu spisu žalobca ešte v roku 2007 bol na základe zmluvy o uzatvorení budúcej kúpnej zmluvy ochotný a schopný vyplatiť budúcemu predávajúcemu sumu 59.939,32 Eur. V roku 2009 zase uzatvoril dve zmluvy o poskytnutí úveru a jednu zmluvu o poskytnutí pôžičky na celkovú sumu 89.670 Eur. Tieto skutočnosti napriek žalobcom deklarovánemu príjmu vo výške 320 Eur netto mesačne nie sú dôkazom poukazujúcim na nepriaznivú sociálnu situáciu žalobcu. Celkové správanie sa žalobcu vôbec nenasvedčuje tomu, aby sa tento účastník nachádzal v hmotnej núdzi a aby jeho pomery odôvodňovali priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov v zmysle ustanovenia § 138 ods. 1 O. s. p.

Odvolací súd preto postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 219 O. s. p napadnuté uznesenie ako vecne správne potvrdil. “

17. Nevyhovenie odvolacím dôvodom a ani vyslovenie iného právneho názoru, s ktorým sa sťažovateľ nestotožňuje, nemožno považovať za odmietnutie spravodlivosti a nemôže viesť k záveru o porušení práva na súdnu ochranu podľa označených článkov ústavy a listiny (m. m. IV. ÚS 189/07). Keďže neboli porušené označené práva, nemohlo postupom krajského súdu dôjsť ani k porušeniu čl. 2 ods. 2 ústavy, resp. čl. 2 ods. 2 listiny.

18. Ústavný súd poznamenáva, že povinnosť zaplatiť súdne poplatky nemožno v princípe podriaďovať pod „spory o občianskych právach a záväzkoch“ podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako sú tieto spory interpretované Európskym súdom pre ľudské práva, preto priame uplatnenie záruk práva na spravodlivý proces, ktoré tento článok ustanovuje, tu neprichádza do úvahy.

19. Z uvedených dôvodov ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

20. Vzhľadom na zjavne bezúspešné uplatňovanie ochrany základného práva prostredníctvom tejto sťažnosti sa ústavný súd nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa (bod 5).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2011